

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradú-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Lacné zásluby.

Že tá ľudovými časopisami každodenne, a na ľudových shromaždeniach každonedeľne za takú obrovskú vyhlasovanú ľudovú stranu v živote a skutočnosti vlastne ako stranu ani ne-

uspôsobilých a činu schopných politikov, čo im ale najväčšmi chybuje, to sú prívrženci. A týchto prečo nemajú? Lebo nemiestné, nesriadené, hapkové ich rozhadzovanie sa nemá dostatočného základu

Pamiatka reformácie.

jestvuje, to je už čisto a jasne dokázané. Politické strany pozostávajú z politických vodcov a z prívržencov, ktorí slovám a účinkom vodcov oprávnenosti a platnosti dodávajú. No a veď sme skúsili a vždy viac a viac skusujeme, že ľuďom všetko toto chybuje. Nemajú povolaných, sbehlých,

a oprávnenosti. — Že ľudová strana nemá prívržencov, dôkazom toho sú nie jedno, nie dve, ale všetky doposiaľ vydržiavané a nimi budú aj tie odbývať sa majúce ľudové shromaždenia, pri ktorých sa všetko najde, len nie k používaniu politických práv povolaný a oprávnený ľud.

Lebo veď ktože vydržiava tieto shromaždenia? Slávobažní, v skutočnosti ale iba poľutovania hodní korteši ľudárski. Vždy a všade tí sami; jedon alebo i dvaja Zichovci, čo riaditelia tlupy a dvaja-traja z kňazov alebo ľudárskych ablegátov, čo herci a vždy a všade tá samá komédia. Komediantská spoločnosť táto má tedy jedného správcu: Ferdinanda Zichyho, zopár grófskych riaditeľov a asi 10—12 činných hercov kňazov a kaplánov. Títo pánkovia, bárs ich je málo, toľko hluku a kriku narobia v krajine, ako čoby ich na stá a tisíce bolo. Je síce už pár rokov, čo probujú šťastie v politike, ktorú oni na posmech obrátili; mnohé vážne udalosti sa staly behom toho času a ešte vážnejšie veci a úlohy čakajú na to, že budú riešené: no ľudári o tom nič nevedia, ani smyslu a pochopu nemajú o tom. Oni ešte vždy, tak ako to od počiatku robili, o novom poriadku, o ľudovej strane, o znížení pozemkovej dane a o biedach a farchách malých gazdov a o remeselníkoch tú samú nôtú hudú. Nešikovní muzikanti, plané gajdy a nezáživné, otrepané a zunované nôtý.

Keby ľudári mali prívržencov, keby sa v počte tak zmáhali, ako to neočate roztrubujú, či by sa nenašli vo vzdelanom Uhorsku po toľkých vidiekoch vzdelaní a rozumní mužovia, ktorí by počas shromaždení hlasu svojho pozdvihli? Oj našli by sa mnohí, ktorí by lepšie a rozumnejšie rečnili, ale tí s ľudármi nadržia, ba nimi opovrhujú.

Nuž a ktože sa nachodí na tých shromaždeniach? Aj ľud, to sa tajiť nedá, ale len znásilnená, zavedená, pritom ale veľmi chatrná čiastočka omámeného ľudu. Aj týchto duchovnou nadvládou, nadužívaním cirkevnej moci a pozvánkami v kostole rozdávanými verbujú. Z koho ale pozostáva i táto dosť nepatrná čiastka ľudu? Väčším dielom zo žien v náboženstve fanatizovaných a z hrby nezralých detí. Že sa títo zavše a hŕfne dostavia, nad tým sa nemôže nikto čudovať, veď krdle zvedavých žien a detí pri každej komédii vidno.

Teraz sa pozrime, kto si žiada tieto shromaždenia? Pomenujte mi i len jeden okres, jedno mesto alebo dedinu, ktorých občania by si boli žiadali, tým menej pýtali ľudársku schôdzku aby bola v ich kruhu vydržiavaná? Všakver neviete také zazračné mesto pomenovať? Ani ja. A nevieme to preto, lebo sa také mesto, dedina a okres v Uhorsku ani nenachodí.

Natiskajú, dotierajú sa sami tí fušierski politikovia z vlastnej milosti, a že sa tu i tam po krajine vyskytnú, v zaslepenej neočatosti a v divom chvastúňstve roztrubujú svetom, že celá krajina s nimi drží, že oni sú začiatok i koniec,

život i spása. Nech sa len tým tešia. Pozná už celá krajina, tých ľudárov a smejú sa im.

Že im — vraj — ľud dôveruje!? Keby im veril, keby im dôveroval, keby ich vôbec držal za súcích k niečomu, veru by sa stalo kde-tu, žeby jedon-druhý rozumný roľník alebo remeselník na tých shromaždeniach prejavil túžby svoje a svojich spolubratov, a popýtal by tých politických obrov, tých «za ľud a jedine za ľud bojujúcich víťazov,» ktorí sa mu tak chvastavo natiskajú, o pomoc, podporu a zastúpenie. Ale to sa nikde nestalo. Aj tých pár s nevoľou a zo strachu príšľých občanov len s nechufou počúvajú otrepané reči a mlčiac myslia si, že sviatočný ten deň veru i k lepšiemu mohli upotrebiť.

A žiaľbohu škoda je i tých pár sto zavedených spolubratov za korisť nechať falošným a poburujúcim rečiam ľudárov, ktorí slobodu slova tak nehanebne nadužívajú!

Lebo veď čo slovo, to nepravda; čo sľub, to klam; čo tvrdenie, to chvastúňstvo a prázdna sebachvála. Len ich poslúchajte a prečítajte si ich časopisy a presvedčíte sa, že je tomu tak.

«Keby nás vláda a vrchnosti neboly vraždily, zatváraly, o hlasy olúpily, — hovoril nezralý kaplánik, — mali by sme nie 18, lež 180 ľudových ablegátov.» Ozaj kedy vás bude všetko spolu 180 ľudárov? Nikdy, verabože nikdy. Ani sami neveríte, žeby sa v Uhorsku našlo 180 zostalých okresov, ktoré by sa daly pre vás vysmiať. Ste vy len kumštári, páni ľudári, 75-ti ste vystúpili, a boli by vás vraj 180. vyvolili. Ale netrúpte sa, na škodu a posmech krajine vás je i primnoho a na smiech i tak vás je úplne dosť.

A najkrajšie sú tie vaše zásluhy, ktoré si v záujme ľudu nadobývate. Známo nám všetkým že na každom shromaždení, v každom čísle «Kreššana» len o tom balamutia ľudári, že ten úbohý ľud ako je trýznený, ako je zdieraný, ako je daňami obťažovaný. Kto koľko dane platí, to vie i bez ľudárov z daňovej knižočky. Ak sú tí len preto na svete, aby to ľudu povedali, to ich veru netreba. Ale Bože uchovaj, oni sú tu pre iné: ľudári chcú zníženie dane, lepšie povedané: ľudári žiadajú, aby vláda, liberálna vláda znížila daň, i to len pozemkovú, lebo veď bársktorý zo Zichovcov má sám viacej pozemkov, ako všetci roľníci ľudovej strany do hromády, tak žeby znížením pozemkovej dane chudobnejší roľníci najviac po pár krajciarov vyzískali, kdežto bohatí magnáti by o mnohé tisíce zlatých ročne menej platili. To by bola tá ľudárska pomoc pre ľud, z ktorej by vlastne iba magnáti a biskupi značnejší osov mali. Nuž ale všetko jedno, ľudári žiadajú zníženie dane, aspoň hovoria tak ľudu. Následok toho by bol patrné zmenšenie štátnych dôchodkov. To ľudárov nebolí, nech si preto li-

berálna vláda hlavu láme, oni oproti tomu žiadajú nekonečnú štátnu podporu pre hospodárstvo, remeselníctvo. Požadujú dokonalú správu, výtečnú, verejnú bezpečnosť; silné a všetkým zaopatrené vojsko. Vyžadujú všetky prostriedky dobrej a lacnej premávky, vôbec také sriadenie štátu, aké dôkladné sa len myslieť môže. Že to vyžaduje veľiké výdavky, čo ľudárov do toho? Kde z čoho potom vziať groše na zaokrytie toľkých výdavkov? nech sa stará vláda. Ako ich zaokryť? to je jej vec. Aké že má štát dôchodky? Dane občanov. Nuž rozumejte tedy ľudárov, oni nechceli by mať takmer žiadnej dane, za to ale od štátu vydiarajú všetko i nemožnosti. Je v tom rozum a svedomie?!

Ľud je v biede, na viac miestach krajiny vo výhlade je núdza, prirodzené by bolo, žeby bohatí magnáti a dobre platení bezrodinní kňazia núdnym značnejšou podporou k pomoci prispeli. Horká jeho pomoc! Ľudová strana reční, a vyzýva vládu ku pomoci.

Aj teraz vidiac, že vláda k napomoženiu roľníkov a robotníkov výdatnú a rýchlu pomoc poskytovať začala, na lacný spôsob, dobrosrdečný opäť Molnár aby dáko i táto okolnosť sa z rúk ľudárov nevyšmikla, ponáhlal sa súriť vládu k odpomoženiu blížiacej sa núdze, a čo žiadal? Žiadal predostretie poťažného návrhu zákona. Bolo by to chvalitebné, keby bolo úprimné, ale niet v tom ani za mak úprimnosti. Cieľ jeho je len okázalosť a tá túžba, aby na shromaždeniach mohli roztrubovať, že ako neohrozene, dôrazne a prisne žiadali oni podporu pre ľud.

Hej, žiadali by oni na oko toľko, koľko si si len bárs kto z ľudu želá, ale aby to iní dali a nie oni. Oni len brať, nikdy ale dať; všetko nech dá vláda a to ale tak, aby dane neboly. Z čoho že ale má — pre Pána Boha, — tá vláda všetko zaobstaráť, všetko riadiť, všetko dať a všade pomáhať, keď jej cestou dane nič dať nechcete?

Veď vláda sama v sebe nič svojho vlastného nemá, ona len môže nami naskladané groše k verejným našim potrebám primerane manipulovať. Ak si viacej naskladáme, i ona viac môže vykonať, uspokojí; jestli ale menej, tak nesmieme dvojnásobné požiadavky stavať. To vedia už aj deti, mali by to tedy vedieť aj ľudári. No títo len ľacné zásluhy hľadajú, nesváry vzbudzujú a pokušovať vedia. Nech im to Pán Boh odplatí i za nás.

Slovo k rodákum.

Dávne naše porekadlo trefne hovorí, že je to najlepšia žena, o ktorej sa najmenej hovorí. Opak toho je politika. Čím je ráznejšia daktorá politická strana, čím výdatnejšie účinkuje, čím

väčšmi drží na úzde výstupníkov a svehlavých nespokojencov, tým ju títo častejšie spomínajú, broja proti nej a brešú na ňu. Tak je to s našou úcty a vďaky zaslúženou liberálnou stranou. Socialisti, agraristi, neodvislí oppositionalisti, menovite ale ľudári jedom sypia na ňu; osočujú, upodozrievajú ju a nenechajú jej ani poctivého mena. Chudáci, nechcú vedieť a uznať, že sú tak malicherní, že ich škreky nielen nikoho nenastrašia, ale ani povšimnutia nevzbudia

Najväčšmi broja a zubami sekajú ľudári, a nie div, veď aj šteňa najmenšie najväčšmi breše a zajedá a tým zúrivejšie sa hnevá a rozhadzuje, keď vidí, že sa ho nikto, ani len husy a sliepky nelakajú.

Šteňa jedným spôsobom šteká, a ľudári tiež vždy len jednu a tú istú nótu hudú. Preto sa svetu už aj zunovali práve tak, ako vo veľkých mestách verklikári. A to hnevá najväčšmi tých pár ľudárov, že si ich už takmer nikto nevšimne. Vláda nechá ich rozhadzovať sa, neprekáza ich búrenie v povedomí, že sú oni i tak neškodní, lebo im už nikto neverí, ba ešte i osožní sú, lebo práve tie nepravdy, tie podvody a klamy, ktorých sa ľudári dopúšťajú, tie budú ich hrobom, tie im krky vylomia, k blahu vlasti a národa.

Hlavnomestské veľké noviny, ktoré si za povinnosť držia čitateľov svojich a obecnosť o všetkom upovedomiť, čo je závažné a pozoruhodné, tie o ľudároch a ich kúskoch jednomyslné mlčia, nevšímajú si ich, bárs ako sa ľudári namáhajú dovolenými i nedovolenými prostriedkami patrnými sa urobiť. Oni sú odsúdení tým, že ich nikto zbadáť nechce. My tiež nespomínali by sme ich, keby sa dôverujúci ľud náš slovenský viac a samostatne s politikou zaoberal, a tak faľse a podvody ľudárov poznať a prehliadnuť mohol. Keby náš ľud slovenský cudzimi očami nehladel, cudzím rozumom nerozumoval, bárs komu, zvlášte ale kňazom na prvé slovo všetko neuveril, a časté oklamanie svoje nezabúdaj a neodpusť podvodníkom, vtedy by sme veru tých chatrných a mizerných pár ľudárov ani nespomenuli, že ale náš dobrý ľud vedenie potrebuje a i podvodu na lep sadne, povinnosťou a úlohou našou je, ľud tento vystríhať, nad ním bdieť, a ho k poznaniu pravdy viesť, aby ku svojej škode neklesnul. Preto — bárs aj s nevoľou — prinútení sme zapodievať sa s ľudarmi, bárs oni to ani nezaslúžia. Dá ale Pán Boh, že to už nebudeme dlho potrebovať, lebo pád ľudárov je už blizky.

Ako začínajú pôdu tratíť u ľudu, tak sa už aj medzi sebou hašteria a rujú najnovšie o vodcovstvo. Čestným vodcom im je starý a už defaci Ferdinand Zichy, za riadneho vodcu a správcu

si ale opáta Molnára zvolili. A tento v slávnom (?) svojom vodcovstve aj zpyšnel, ba tak nadutým sa stal, ako kedysi kráľ Nabuchodonozor, ktorý pre pýchu svoju, ako hovädó pásť sa ist' musel. Vodca Molnár tiež zmohutnel v pýche svojej, všade sa pchal do popredia, a kde sa len príležitosť zavdala vystúpil, tam musel byť i on. Ale ľudári sú všetci nadutí; oni sú všetci rodení vodcovia a generáli, preto ich drzé vystupovanie Molnárovo trápilo i urážalo, a tak radi by ho poslať na pašu. Kňazkovia pravda musia s ním držať, iní ale za vodcu želajú si Asbótha a zas iní Jána Zichy. Oravci zvedaví sú, či ešte i Zoltán Zmeškal nebude vodcom?

No, nech sa len hryzú a čím skôr dohryzú páni ľudari, lebo iného sú ani tak nie hodni. Radi by tvorili politickú stranu a nemajú ani len jediného opravdového a zkušeneho politika medzi sebou. Politickí šustri, i to fušeri sú oni, ktorým len kopyto do hrsti a nie politika.

Ktorý že má z nich i čo len najmenšiu politickú minulosť? Ani jeden jediný. Molnár, Lepšényi a iní podobní kňazkovia a kapláni, kdeže pre Boha sa mohli politickému remeslu priučiť? A ten lekár, apatekár, okolo školy chodivší statkár kdeže nasbieral politickej a štátnickej múdrosti? Pochytili pár politických výrazov, zásobili sa neočatostou, prepychom a zúrivosťou, a hodili sa na mámenie a búrenie ľudu, a to je ich veškerá politická múdrosť i sila.

Naučení súc panovať, ľud za nič si nedržať a len mu rozkazovať, vrhli sa v prvom rade na ten skrz nich v temnosti udržovaný a tak zaostalý ľud. Zakázali im s liberálmi, menovite s liberálnou inteligenciou i len hovoriť, zakazovali mu liberálne noviny a spisy čítať. Natískali sa mu za vysloboditeľov a spasiteľov, utvorili stránku kríža a v besnote svojej sami urážali tým svätý kríž. Za jediný spasiteľný, duševný pokrm vydávali im «Kresfana» a nimi oškľive, podle a hnusne písané brošúry. Podrývali úctu oproti zákonom a vrchnostiam, a to menovali kresťanskou politikou. Na takomto základe chceli by prísť k moci a vláde; chceli by panovať a osudy krajiny spravovať. Človek nevie, čo je u nich väčším, či ich hlúposť a či ich nesvedomitosť. Ale pravda bola i bude, že čím kto hreší, tým trestaný býva. Oni hlásali tmu a v tme zahynú. Vzbudzovali rozbroje a vnútorným haštením sa medzi sebou sa rozpadnú. Že ešte ale i ich pamiatka bude smutnou, o tom je každý zdravého smýšľania človek úplne presvedčený.

Pravdomil

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Politické rozpoloženie. Čas rýchle ubýva a zamotané pomery sa dosiaľ nevyčistili. Jako sme to už aj v predošlom čísle rozpovedali, príčinou toho, že sa pomery nevedia vyčistiť a do riadnej kolaje prísť, je ešte vždy Rakúsko. Uhorský snem, jak vyslanci tak aj magnáti, už dávno prijali návrh zákona o takzvanom jedno-ročnom provisoriume, čili o tom, aby dneskajší stav vyrovnania bol predĺžený do konca budúceho roku. V Rakúsku si ale vláda nijak nevie dať rady so snemom a nijak nevie dať odhlasovať zákon o provisoriume. Jako sa zachoval rakúsky snem pri pojednávaní provisoriuma, o tom hovoríme dolu nižšie, tu len o tom chceme pár slov povedať, jak veľmi hatí tento stav aj našu vládu v jej práci.

Jako vieme, spoločné výdavky v smysle zákona ustálujú takzvané delegácie, čili vyslanstvá nášho a rakúskeho parlamentu. Tieto delegácie zvykly zväčša začiatkom leta — v júni — zasedať a síce preto tak včasne, aby vlády mali dost' času určené spoločné výdavky do krajinského rozpočtu vziať, tenže úplne so-staviť a snemu v septembri predostrieť. Tohoto roku delegácie dosiaľ neboly svolané, síce preto nie, lebo sa dosiaľ nevie, či v Rakúsku bude provisorium prijaté. V tom páde, žeby rakúsky snem do konca roku neprijal návrh o jedoročnom predĺžení dneskajšieho vyrovnania, delegácie nebudú ani svolané, lebo bez predĺženia vyrovnania a kvóty nemajú čo robiť. V tom páde ustáli kvótu uhorský parlament samostatne. Najnovšie chyry z Rakúska dochodiace hovoria ale, že rakúsky parlament prijme provisorium a tak delegácie budú svolané v druhej polovici novembra.

Náš parlament je nateraz bez vážnejšej práce. Zasedania drží len kedy-tedy. Príčinou tohoto sú nezriadené pomery v Rakúsku. Keby rakúsky parlament bol načas prijal návrh zákona o provisoriume, delegácie by byly bývaly už dávnejšie svolané a dosiaľ by snád byly už aj hotové s prácou. Keby sa toto bolo stalo, naša vláda by bola vstave bývala krajinský rozpočet so-staviť a snemu ho zadať, tak žeby dnes snem pojednával už rozpočet, jako to dosiaľ bolo skoro každoročne.

Vláda tentoraz ale dosiaľ nemohla zadať rozpočet, lebo nevie, koľko budú obnášať spoločné výdavky a bez týchto by bol rozpočet neúplný, ktorý by snem i tak nemohol pojednávať. Ani žiadný iný vážny návrh zákona nemôže dať pojednávať, lebo nemôže vedieť, jako sa vyvinú pomery v Rakúsku, či nebude potrebné už o pár dní zadať návrh zákona, ktorým Uhorsko samostatne určí kvótu a samostatne predĺži dneskajšie vyrovanie. Samo sebou sa rozumie, že pojednávanie takéhoto návrhu potrvalo by dlhší čas. Jak sa ale pomery v Rakúsku polepšia a bude výhľad, že snem provisorium prijme, tak budú hneď svolané delegácie, a kým tieto zasedajú,

uhorská snemovňa nemôže vydržiavať zasadania. A tak tedy nemá smyslu, žeby vláda dala teraz pojednávať vážnejšie návrhy, ktorým by sa prípadne iba mysle rozhorčily a ktorých pojednávanie by na každý pád muselo byť pretrhnuté.

Toto je príčina, prečo teraz snem nemá čo pojednávať, a následkom toho len kedy-tedy vydržiava zasadnutie.

Nový katolícky biskup. Za biskupa do Pätikostolov vymenoval kráľ ostrihonského kanonika a direktora primasovej kancelárie Samuela Hettyeyho. Hettyey je mierneho rázu človek, ktorý sa vlastnou usilovnosťou a pilnosťou vyšvihol na toto postavenie v pomerne dosť mladom veku, lebo je dnes len 52ročný.

Ministri proti protekcií. Snáď sa najdu medzi našimi ct. čitateľmi, ktorí nevedia, čo znamená to slovo „protekcía“ Protekciou v každodennom živote voláme to, keď sa niekto pomocou vplyvných ľudí chce dostať do úradu, alebo pomocou týchto chce napredovať, miesto toho aby sa opieral na vlastné zásluhy na vlastné schopnosti. Minister výučby a minister pravosúdia vydali teraz nariadenie, ktorým zakazujú všetkým svojim podriadeným, aby im posielali na krk vplyvných ľudí, pomocou ktorých chcú napredovať v úrade. Menovaní ministri vypovedali, že pri postupe v úrade budú hľadať iba na pilnosť a schopnosti, ktoré dve vlastnosti sú najlepšími protektormi.

Protekcía dosiaľ hlavne pri stoličných voľbách účinkovala, lebo tu boli často aj takí zvolení, ktorí pochádzali s veľkých rodín alebo ktorí si vedeli líškami sa nakloniť vplyvných ľudí v stolici, inakších zásluh ale nemali. Soštatnenie stoličnej administrácie je už aj preto potrebné, aby aj tu bola vykorenená protekcía a aby aj stoličné úrady obdržali len záslužní, sbehlí a pilní úradníci, nie ale takí, ktorým sa robí nechce a ktorí sa opierajú len na protekciu.

Rozbroje v parlamentarných stranách. Neodvislá a 48-na strana je už od dávna na dve strany rozpadnutá, ktoré sa vzájomne nenávidia a škodia si, jako nejakí smrteľní priatelia. Tieto dve stránky sú: stránka Kossuthova a stránka Ugronova. Kedykoľvek sa zavdá príležitosť, vždy ukiažu svetu, jak veľmi sa nenávidia, vzdor tomu, že sú obe „neodvislé a 48-ne“ strany.

Aj teraz sa im zavdala vhodná príležitosť k dokázaniu obapolnej nenávisťi. V segvárskom okrese, ktorý sa odumretím Ignáca Helfyko upráznil, bude o nedlho voľba ablegáta. V tomto okrese chceli kandidovať Gabriela Ugrona a aj na to ráтали, že ho budú podporovať aj privrženci Kossuthovi. Voličia žiadali si privržencia Kossuthovho a tak Franc Kossuth vyhlásil za kandidáta Müllleka.

Franc Sima, privrženec Ugronov bol predsedom kandidujúceho výboru v Segvári a aj on, vidiac, že si voličia žiadajú len Kossuthistu, za kandidáta vyhlásil Müllleka. Franca Simu za toto vyhlásily Ugronovské časopisy za „vlastizradcu.“ Ale ani medzi Kossuthistami

nepanuje úplná svornosť. Niektorí členovia, jako Eötvös odporúčajú za kandidáta Urayho, takže sa v Segvári budú biť dvaja Kossuthisti. Dosiaľ není isté, či mladý gróf Károlyi vystúpi s liberálnym programom.

Ale nielen neodvislí sa podohadzovali, ani ľudoví vyslanci nežijú vo veľkej svornosti. Mnohí z nich nie sú spokojní s predsedníctvom Jána Molnára a žiadajú si na jeho miesto Jána Asbótha, alebo grófa Jána Zichyho. Také strany, ktoré nebojujú za zásady, lež za osobné záujmy, ľahko sa poškiepia. A tak je to aj s ľudovými vyslancami. Ani jeden z nich nebojoval zásadami, lež len figlami a tak ich teraz nemá čo držať pospolu, nemá ich čo držať vo svornosti. Nebude škoda keď sa aj celkom ztratia.

Z Rakúska. Rakúska vláda vidiac, že snem pri riadnych denných pojednávaniach nijak nenapreduje, rozhodla, aby snem držal denné a večerné zasadania. Na dennom zasedaní mal byť pojednávaný návrh, aby bola vláda pod obžalobu postavená a na večerných zasedaniach mal byť pojednávaný návrh o provisoriume. Vláda týmto spôsobom chcela zlomiť odpor opposície, vysiliť ju úplne, aby tak tým ľahšie bol prijatý návrh o prijatí provisoriuma. Lenže sa vláda prerátala.

Dňa 28. okt., keď bolo prvé večerné zasadnutie, udalo sa niečo neslýchaného. Ríšska rada zasadla večer o 8. hodine a zasedanie trvalo do druhého dňa do večera 9. hodiny, tedy úplných 25 hodín. Čo sa behom týchto 25 hodín stalo, to sa nedá do podrobna opísať. Najvýznamnejšie je, že na tomto 25 hodin trvavšom zasadnutí vyslanec dr Lecher hovoril úplných 12 hodín, tedy on sám vyplnil polovicu celého zasadnutia. Vyslanec Lecher začal hovoriť večer o 9. a hovoril bez prestania do rana 9. hodiny. Týmto svojim skutkom stal sa Lecher odrazu slávnym mužom, lebo dosiaľ v žiadnom parlamente nik nehovoril bez prestania 12 hodín.

Prv než začal Lecher hovoriť, opposiční vyslanci postrhovali sedadlá a nimi bili stolice, urobic tak pekelný krik, v ktorom sa nedalo ani slova porozumeť. Túto hudbu opakovali opposiční vyslanci cez noc viackrát čím rečníkovi dopriali pár minút oddychu, kým vypil pohár piva alebo vody a tým si ovlažiac vysechnutý gägor, znovu nasbieral sily k ďalšiemu hovoreniu. Lecher hovoril proti prijatiu provisoriuma.

Keď Lecher dokončil reč, úplných sedem hodín dohadovali sa vyslanci, jako má byť zostavená zápisnica, pričom 16 ráz hlasovali dľa mena. Keď bola aj táto otázka riešená, pokračovalo sa v pojednávani návrhu o provisoriume. Hovoril jeden vyslanec za prijatie provisoriuma. Vlastne hovorili aj traja-štyria vyslanci odrazu. Bol taký zmätok, jako pri stavaní babilonskej veže, keď sa jeden druhého nerozumel. Opposiční vyslanci nechceli pripustiť k slovu vládných vyslancov a tak keď začal vládný vyslanec hovoriť, hovorili aj opposiční a tlkli na lavice. Predseda nebol vstave poriadok držať. Darma napomínal k poriadku, darmo sa vyhrážal, opposiční vyslanci ani najmenej nepočúvali naňho.

Behom zasadnutia vystali všetci zápisníci, všetci

sluhovia, viac vyslancov ochorelo, ba jedného aj šliak trafil. Čo bolo v sneme k zedeniu, to vyslanci všetko zedli a vypili.

Keď predseda videl, že všetko napínanie síl je daromné, že opozície za každú cenu prekazia prijatie provisoriuma, bolo zasadnutie po 25 hodinovom trvaní zavreté.

Vláda chcela, aby na tomto zasadnutí bolo provisorium prijaté. Opozícia ale bola silnejšia a prekazila tento plán vlády, ktorá týmto utrpela citlivú porážku. Najbližšie zasadnutie bude 4. novembra.

Jeho veličenstvo odcestoval 30. októbra do Viedne, aby sa s tamejšou vládou radil o ďalších potrebných krokoch. Kráľ nástojí na tom, aby rakúsky snem prijal provisorium, nemeckí vyslanci sú ale odhodlaní do poslednej kvapky krvi bojovať proti vláde, pokiaľ neziahne nazad známe nariadenie o urovnoprávnení českého jazyka s nemeckým v Česku. Hovorí sa, že rakúska vláda prípadne ziahne tohto nariadenie, len aby pokoj nastúpil. Otázka je ale, či potom českí vyslanci nezačnú obštrukciu a tak vláda zase bude len tam, kde je teraz.

V najbližších dňoch bude spravený nejaký rozhodný krok, lebo terajší stav nemôže už dlho trvať.

Pomáhaj Pán Boh!

„Daj Bož šastia susedko, či ste sa už navrátili z jarmoku?“

„Oj už susedko, chvalabohu.“

„Nuž a jakože sa vám tam vodilo, či bol drahý statok? Rozpovedzte že mi dačo, čo ste dobrého, alebo planého zkusili.“

„Veru aj dobrého aj planého, susedko môj milý, no nedoprial by som vám z toho ani desiatu čiastku.“

„Ach, ach! Muselo to byť už naozaj niečo veľmi zlého, keď mi z toho nedoprajete, kdežto ste vy naproti mne vždy veľmi prajný.“

„Hľa, veď vám je to tak, že kým človeka nič zlého nepotká, nevie si ani dobré vážiť, ako čoby mu to samo od seba malo prísť; ale veru keď zrazu naňho zlé napadlo, vtedy sa vzpomáta, že môže ešte aj horšie prísť. Aj mňa Pán Boh prividel. Nuž poručena Bohu, veď by sa bolo mohlo aj horšie stať.“

„Ale, veďte už hovorte! Celý som zvedavý a napnute očakávam tú planú novinu, ktorej — neviem — či sa veľmi kormútiť alebo naposledy ešte aj tešiť mám.“

„Veru pri tom všetkom nešťastí, čo ma potkalo, viacej sa mi prichodí tešiť nežli smútiť. Lebo, aby mi tak hlbšie bol siahol do vačku, mohol som prísť o štyri voly tak ako pes o chvost.“

„Tuším vás okradli, susedko, a vy sa štítite to ešte aj vypovedať, aby ste vari dakoho neobrazili, že ho beriete do podozrenia.“

„Hej, veď keby som mohol mať na dakoho aspoň len podozrenie, hneď by mi bolo ľahšie okolo srdca, takto však neviem ani len na koho myslieť. Dost na tom, cena mojej brnuše je fuč!“

„Ľala ti ho, lala, tohto môjho suseda, ešte ti mu ide aj do žartu napriek tomu, že bo okradli, nemuselo toho predsa tak mnoho byť.“

„Nuž veď vám vravím, že cena brnuše. Ale pri tom nešťastí práve to bolo veľké šťastie, že som brnušu našu naposledy predal a šesťdesiat zlatých za ňu utržených len tak nedbanlive do pazuchy strčil. Boly vám to samé desiatky, nové-novučičké, ani čoby práve z preša boly vyšly.“

„Ach, a ztade vám ich vzali?!“

„Ztade ver, a to bez toho, aby som bol zbadal. Ani vám ja to nikdy neviem pochopiť, ako sa to mohlo stať, susedko môj dobrý. Ten oplan musel mať takú jemnú ruku ako plž a chytrú ako had, a sám musel byť neviditeľným.“

„Nepochopiteľné je ovšem, ako sa niečo takého vám, takému opatrnému človeku, mohlo pridať, ktorý ešte aj na to myslí, čo sa od dneska na týždeň môže udať.“

„Jaj veru som tento krát nebol dost opatrným; ak iste od radosti, že som tie štyri sivé volky, čo som sťa pýchu môjho dvora držal, za osem stovák predal. Aj tieto pichol som vám len tak do pazuchy, mysliac si, že keď ešte aj brnušu predám, uloží si ich do tobolky, akže sa mi niečo súdeho na kúpu netrafí. Ak ale áno, tak len vynem ztadiaľ a zaplatím, a potom čo mi zostane, prečítam si a odloží. Však ale by mi ten šibeničník, ktokoľvek bol, skoro bol počítal a odložil moju radosť.“

„A či ste susedko nezbadali, keď vám ten kniň siahol do pazuchy pre tie peniaze? Snáď len musel tam dnu rukou byť, keď vám ich vyňal a vy by ste ho boli mohli ulapiť, dobre sa ho nabiť a žandárom oddať.“

„To by sa vám, vidíte, všetko tek bolo mohlo stať ako rečeno, aj bol by dostal poza uši, aj žandári by ho boli sviazali na svorku, keby...“

„Ach, už viem, keby ste ho boli chytili!“

„Veď to bola vám hľa, tá najväčšia chyba, že som ho ani ja, ani žiadon z nás ani len nevidel, tým menej sme ho mohli chytiť. Ja som vám tam medzi tými divočkami spolu s Jurikeje Pavlom a Pecheje Janom hore-dolu chodil a prezerali sme, ktoré by sa nám zapáčily. Boly všetky pekné utešené zvieratá, ale pri jednom páre s opravdovými jelenými rohami stálo viacej divákov, čo sa na nich čudovali. Pristúpili sme aj my bližšie a zamiešali sme sa volky-nevolky medzi tých divákov, alebo či nás oni obstúpili, neviem, len zrazu ako som sa tým bystrým potvorám prizeral, miklo vám mňou, ako keď vás v tanci niekto posotí. A v tom okamžení zdalo sa mi, že som počítal vzkĺznutie sa niečoho do mojej pazuchy, čomu ale sťa blisknutiu sa hromu v okamihu bol koniec. Okolo mňa hemžili sa ľudia sem a tam, jedni šli hore, druhí dolu; títo v ľavo, tamtí v pravo a nik nezahľadel sa vám na druhého, ani nápadného nebolo znat. No ja pritom všetkom, ako by v snení, opáčil som mimovoľne v pazuche, že či sa mi to ozaj len tak nepo-

zdalo, alebo či by to bola pravda, že mi niekto skutočne tam bol.“

„A tak vás on tam nedočkal?!“

„Nie ver, kujon! Ale na šťastie, že sa tak veľmi ponáhľal, lebo aby sa tam len málo bol pobavil, bol by mi nielen brnošu, ale aj všetky štyri voly odniesol, nebuď úrečno, jako straka na cvoste. Takto ale vzal len to, čo v chytrosti našiel, a to bolo tých šesť desiatok za tú brnošu, čo som sošulané naposledy núter pustil.“

„A či nebolo vonkoncom na nikom ničoho znat, čoby bolo toho kujona prezradilo?“

„Na nikom nič. Všetci ľudia pohybovali sa tak, ako čoby sa nič nebolo stalo. A ja som sa vám tiež neopovážal ani len slovíčka riecť od strachu, žeby som neprišiel dajako ešte aj o tých osem stovák, keďby som sa reku prezradil, že ich tam mám. Mohol by reku, ten loptoš obanovať, že mi ich tam nechal a po ne sa vrátiť, alebo druhého ešte vrtkejšieho figliara pre ne navdať. Tak mu pomáhaj Pán Boh, ako mi on od peňazi pomohol!“

„A či ste prípad ten neoznámili žandárom?“

„Oznámil, oznámil som im, ale mi tí povedali, že to bol taký „žebtolvaj“ čo z vrecka kradne, a keď nemôže zákernicky do vačku siahnúť, tak ho nožíkom šikovne prereže, alebo ostrými nožnicami odstrihne či odreže, a čo v ňom jesto, preč odnesie. Prislúbili mi, že ho budú hľadať, ale mi dali aj naučenie, aby som si druhý raz peniaze do opaska schoval, bo že sa ta tak ľahko nedostane.“

„Nuž a nevzali hore protokol?“

„Nie, a ja rád, lebo ktože by sa vám pre jednu brnošu po panských kľúčkách táral a drahý čas i peniaze márnil.“

DOPISY.

Hava, koncom októbra.

Veľactený Pán Redaktor!

O vidieckych vodcoch ľudovej strany a o ich opovrhnutia hodných skutkoch dost sme sa už načítali v našom „Opravdovom Krestanovi“, ale o takom skutku, jakí previedli ľudári v llave ešte nie a preto chcem ten skutok opísať aby čitatelia vedeli, že tí ľudári už teraz by radi o všetko právo priviesť každého slobodne smýšľajúceho človeka.

Vec sa stala nasledovne: 14. októbra mali sme voľbu organistu. Kandidovali dvaja asice Mikuláš Hrubisko, ktorý už od šesť rokov s dobrým prospechom účinkuje na tunajšej štátnej škole a Štefan Kmoško, ktorý práve s dobrým výsledkom skončil präparandiu. Ponevác voľba organistu týka sa cirkve ako predseda zaujal miesto dekan a farár košecký Jozef Monček a vyzval nás, aby sme volili dľa nášho presvedčania. A vyzval nás, aby sme volili dľa nášho presvedčania. A my poslúchnuc naše presvedčenie, vyvolili sme Mikuláša Hrubisku, lenže takéto naše presvedčenie sa nepáčilo ani dekanovi, ani nášmu kňazovi Chorényimu a ani kapládekanovi, ani nášmu kňazovi Chorényimu a ani kapládekanovi Račkovi, ponevác ale proti voľbe nemohli vykonať

nič, nuž svoju nevoľu dali novovyvolenému Hrubiskovi na javo tak, že ho veľmi chladne prijali a veľmi ebladne dali mu na vedomie, že sa dôvera cirkevníkov k nemu obrátila. A Chorényi, nevediac sa od hnevu zdržať, hneď zvolal, že mu „dve voľby nezabudne“. Hrubisko totiž bol hlasoval pri voľbe za nášho ablegáta Jurka Kubinyiho a pri voľbe vyslanca na katolícky kongress tiež hlasoval za liberála. Vyvolený organista tušil, že bude prenasledovaný, ale to predsa neočakával, že vodcovia ľudárov budú proti nemu natoľko huckať ľud, že sa mu budú i paliciami vyhrážať v kostole. A stalo sa i to. Jeden podbuckaný ľudár Hrubiskovi vyhrážal sa v kostole palicou, že liberál nesmie byť organistom. Keď Hrubisko videl aké prekážky mu stavajú v cestu, poďakoval sa za našu dôveru a navrátil sa k štátnej škole, kde ho, ako vyprobovanú silu učiteľskú s radosťou prijali a my sme prišli k tomu presvedčeniu, že *my teraz už len ani takého organistu si nesmieme vyvoliť akého sami chceme, ale akého chcú tunajší vodcovia ľudovej strany.*

Podávam túto zprávu na výstrahu, lebo je ona najlepším dôkazom toho, že ľudárski vodcovia už teraz *otročia slobodnú vôľu človeka.* Miesto toho, aby si boli utili naše rozhodnutie, podvodným spôsobom brojili proti Hrubiskovi tak ďaleko, že bol tento prinútený vzdať sa svojho miesta, na ktoré sme ho my vyvolili.

A potom že vraj ľudári nevnášajú politiku do cirkve. Čerta nie! Veď len vari voľba organistu je cirkevnou záležitosťou a pripomenutie dvoch volieb vyvolenému organistovi je vari tiež len nie prípovedou písma svätého: *Choď a uč!*

Preto teda každý, kto svoju slobodu smýšľania miluješ, chráň sa ľudárskeho vodcu, lebo ten ta pripraví o najkrajší poklad ľudskej slobody, a zavedie ta k nevďačnosti naproti svojim dobrodincem, z čoho máš škodu len ty sám. Tí ľudárski vodcovia oslepili nás svojimi medovými slovami i pred voľbou ablegáta, lebo nás mnohých odhovorili, aby sme nehlasovali za nášho dobrodincu Jurka Kubinyiho, ktorý keď llava pred troma rokmi vyhorela, behal a prosil pre nás pomoc všade tam, kde myslel, že nám biednym vyhorencom volačo udelia a tak jemu máme mnoho ďakovať za jeho vyprostredkovanú pomoc. A jako sme sa mu za to odslúžili? Viem, že on od nás nečakal ani nečaká odslúženie, ale slušnosť vyžadovala, aby sme si ho za to všeobecne utili a že sme to neurobili tak ako sa patrilo, príčinou toho sú ľudárski vodcovia. No ale na budúce sa zaviest od ľudárov nedáme, a s celou našou doverou obrátime sa ku Jurkovi Kubinyimu, lebo vieme, že je on ľudomilom a že slobodu presvedčania nikdy tak nepotupí, ako ju potupili ľudárski vodcovia po voľbe organistu.

Chráňme sa teda ľudárov, lebo tí nás chcú len otročiť. S Bohom. *Volič.*

V Sčavníku, dňa 27-ho októbra 1897.

Otvorený list na vydavateľstvo „Krestana“
v Budapešti.

Dľa vašich kníh dlžen som vám 60 krov. — Pýtam sa vás, jakým spôsobom som prišiel do vašich kníh? Jaknáhle som sa dozvedel, že bude vychodiť „Opravdový Krestan“, zaslal som minulého roku v apríli 1 zl. 50 krov vydateľovi tohoto časopisu, pánu Viktorovi Hornyánszkemu. Mój predplatok neprišiel do rúk pána Hornyánszkeho, lež dosiaľ nevys etleným spôsobom pošta ho doručila vám.

Mne ste hneď poslali vaše noviny, ja som vás ale písomne vyzval, aby ste 1 zl. 50 krov oddali alebo vydavateľstvu „Opravdového Krestana“, alebo mne. Čakal

som istý čas, to ste nezpravili; prosil som zatým vydavateľstvo „Opravdového Krestana“, aby nejakým spôsobom od vás si vymohlo ten predplatok. Vydavateľstvo „Opravdového Krestana“ vás vyzvalo, aby ste vrátili tie omylom (?) prijaté peniaze, vy ste ale vzdor tomu ticho zostali, ačkoľvek som vám vysvetlil, že vaše noviny, pre ich pohoršlivý obsah nechcem.

Mňa nahovárali ešte predtým, kým „Opravdový Krestan“ nevychádzal, aby som si predplátil vaše noviny, ja som ale ukázal na tie namalované ohyzdné maskary a na obavný obsah časopisu a nepredplátil som sa. — Mne ste proti vôli aj tohoto roku ešte niekoľko týždňov posielali váš časopis.

Pýtam sa vás, čo by ste tomu freimaurerovi slobodnému murárovi, zedníkovi spravili, keby vám bol podobný skutok vykázal? Bolo žeby to bývalo hluku a kriku a nadávania, dozaiste boli by ste patričnému aj process zavesili. Ja som vás tiež mohol processovať, ale nechcel som si trov narobiť.

Do teraz som mal pokoj od vás, teraz ale v otvorenom liste pýtate odomňa dlh 60 krov. za váš časopis. Nuž kto je teraz ten frajmaurer pekelník? Hovorí, že ste vy katolícki kňazia, nechcem to veriť, keď je ale tak, futujem že aj tí kňazia, ktorí skutočne zasluhujú úctu, pre takých kňazov, jako sú pri „Krestanovi“ musia trpeť.

V škole ma učil pán rektor a pán farár, že sú kňazia námestníkmi pána Boba; čo si jednoduchý človek môže za pochop spraviť o pánu Bohu, keď vidí, jakí sú jeho tunajší námestníci.

Brojíte proti civilnému manželstvu, nuž či je cirkevné manželstvo od Boba? Tu v Spiši sa bohatí katolíci rozsoňajú a ja som sa predsa učil, čo „Boh spojil, človek nerozlúči!“ Že civilné manželstvo dá sa aj u chudobných rozlúčiť, to sa vám už nezdá a vreštíte proti nemu.*)

Martinko Jakub.

Z Prievidze, v mesiaci októbri.

Velactená Redakcia!

„Zlé časy žijeme“ hovorieva sa všeobecne. Tohoto roku je takéto sťažovanie aj oprávnené, a nemáme sa čo čudovať, keď biedou súžený ľud spomína zašlé dobré časy. Žeby ale tie zašlé časy také dobré boly bývaly, to ani sám ten ľud, ktorý ich spomína, neverí. Všetci sa porovnať sa nedá minulý vek s terajším. My teraz všeobecne pokračujeme. V každom ohlade napredovať, to je terajšie heslo, a ani ten pospolitý ľud nesmie zaostať. Nesmie a nemôže preto, lebo teraz si už aj on nalezitú vzdelanosť v školách nadobúda. Toto nebolo v tých zašlých časoch možné, lebo vtedy sa nik nestaral o úbohy ľud. Prečo že sa stavajú štátne školy na všetky strany po celej krajine, najmä po takých obciach, kde o škole posavad ani nechyrovali. Nič pre inšie ako preto, že blaho národa štátu na srdci leží

* V 4-tom čísle minulého ročníka redakcia tohoto časopisu uctive vyzvala vydavateľstvo „Krestana“, aby jej omylom doručených viac predplatkov prinavrátila p. Hornyánszkemu. My sme sa nazdávali, že ponevadž „Krestana“ sami kňazia vydávajú, peniaze tie aj obdržine. No sklamali sme sa, keď sme predpokladali o pánoch redaktoroch „Krestana“ že im nepatriace peniaze prinavrátia tomu, komu patria. Páni katolícki kňazi ani počuť nechceli o tom, aby cudzie peniaze vydali, osvojili si ich; čo si o nich každý slušný človek myslí, nepotrebujeme tu vysvetľovať.

Podotkneme ešte, že keď pán Martinko Jakub nebol v stave peknoú cestou peniaze nazad dostať, že vydavateľstvu „Opravdového Krestana“ zaslal nový predplatok. A teraz ho ešte chudiaka „Krestan“ vyzýva, aby plátil 60 krov. Začo? Nie ste povinný platiť ani krajciara.

Redakcia.

Teraz sa ale aj od školy mnoho požaduje kdezto väčšia čiastka konfessionálnych škôl viac-menej nezodpovedá týmto požiadavkám. Ktože je ale príčinou tohoto? Či nie tí, ktorí spravujú školy tieto, ktorých povinnosťou je starať sa o ne a v poriadku ich udržiavať. Čo ale vidíme? Páni farári používajú školu k svojim sobeckým cieľom, školy len vtedy navštevujú keď musia a hlavne oni prekážajú, aby bol polepšený hmotný stav učiteľov. V takýchto okolnostiach škola nemôže previtať, a z tohoto vidíme, že veru blaho národa pánom farárom neľží na srdci.

V našej dievčenskej škole od istého času zlé pomery panujú.

Náš p. farár Michal Juriss, neviem prečo, mníšky chce uviesť do našej školy. Snáď to robí z lásky oproti ľudu mysliac, že tie snáď viac naučia, alebo lepšie než civilní učítelia. Akože ale on môže posúdiť vyučovanie učiteľov, keď do školy príde len na jeho hodinu, za čo je dobre platený, a vôbec iné povinnosti školské nepozná, jako zápisné učiteľom odňať. Nech je ale jako chce, jemu sa mníšky lepšie ľubia než učítelia, a preto každý rok súbeh, konkurs, vypisuje, čím chce to docieľiť, aby v čas príchodu mníšiek účinkovanie učiteľa bolo dočasné a tak aby bol pozbavený zákonom mu na ten čas poistených a prislúchajúcich patričností.

Pravda v takýchto okolnostiach učítelia, učiteľky necítia sa byť istými, rok účinkujú, školu nechajú tak a idú ďalej. Tak sa každý rok menia učítelia, učiteľky v našej škole. Každý rok vypisuje sa konkurs, po konkurse býva voľba a učítelia vlastne učiteľky dočasne sú zvolené. Toto vidiac farárová gazdiná, využitkuje túto vhodnú príležitosť k preukázaniu svojej moci, ktorou vládze nad p. farárom. Ak chce byť voľakto zvolený, nech ide za gazdinkou farárovou a ak si jej priazeň získka, môže byť istý. Pán farár musí jej o všetkom referovať, kto konkuruje, písma priblášajúcich musí jej ukázovať, ktorých cenu a hodnotu ona nevedela poňať a na kuchynské ciele ich upotrebila. Tak sa stratili u pána farára písma predošlého učiteľa; táto vec je síce ešte nie riešená, ale aj tomu príde svoj čas. Minulý rok sa dipl. učítelia hlásili, ale gazdinej fararovej sa ovodka zalubila; dipl. učítelia boli odstránení a pod vplyvom p. farára školská stolica musela ovodku vyvoliť. Čudujem sa veľmi údom školskej stolice, že túto nadvládu farárovú nezlomia a nepreukážu mu, že škola je vlastne ich, a nie jeho gazdinej.

Jako že môže naša škola previtať, keď varečka sa mieša do školských záležitostí? Úfam ale, že tieto zlé pomery čím skorej prestanú, lebo zreteľ p. kr. školdozoru je obrátený na našu dievčenskú školu. Daj nám Bože lepších časov. S pozdravom.

Dlhoulčan.

BESEDNICA.

Dym na strnisku.

Na piehľavom strnisku, tam kde na mieste žltých klasov vetrik teraz povieva čerstvo vyrastenú burinu a červený poľný mak, počuť pleskanie bičom. Taký je ohlas biča, ako keďby vetrik zďaleka doniesol strelbu z pušiek. Neskoršie počuť už i ľudský hlas; tu i tam jedno slovo, ktoré pravda nemožno rozumeť, ale svedčí o tom, že v blízkosti chodia ľudia. O niekoľko okamihov vidieť zpoza kukuričniska voľáčo bieleho, čo sa lenive vlečie, potom veľkú čiernavu, ktorá sa podobne tomu

ťahá. Zanechajúc šuštiace zelené kukuričisko, spozo rovať možno šesť bielych volov, stroj s čiernym kominom, robotníkov s okrúhlymi klobúkmi v gatach, robotníčky v strakavých hábach, ktoré stúpajú okolo volov ako nejaká cigáňska karavána. Za strojom niekoľko krokov ďalej ťahá sa žltá zabarvená mláťačka, ktorú tiež dobre vykrmené voly ťahajú.

Pochod pomaly napreduje, lebo zem je mäkká a široké kolesá tu i tam vŕtajú sa do zeme pod veľkou ťarchou. Predsa ale kým slnce vyjde a rosa uschne s trávy, dôjdu ku stohom, ktoré sa z ďaleka od papršlekov slnca tak lišia, ako by boli zlaté.

Jeden z ľudí ide napred, zastane pri prvom stohu, merá pohľadom a položí na zem viazanicu slamy. Potom zavolá ku prichádzim.

— Dajte pozor, tu nech zastane prvé koleso.

Toto je jedon „metač“ menom Stefan Soč. Mláťačku upravuje, aby zastala celkom pri stohu. Stroj za veľkého kriku: hó, hop, hohó! ta sa dostane a voly zastanú. Potom vymerá s druhým metačom dĺžku strojového remeňa a stroj pŕstavia v náležitej diaľke pred mláťačku.

Takto sa dostavíac na miesto práce oddýchnu si. Sluhovia neskoršie zaplesknú bičom medzi statok a odháňajúc ho odchodia, stohár premerá krokmi dĺžku a šírku stohu a dľa toho určí jeho objem, dvaja metači pristúpia ku stohu a šacujú úrodu. Soč vyťahne za hrst klasov, rozmrví ich na dlani a pozerá zrná.

— Veru je toto veľmi ľahodné — rečie nevoľne.

— Samá sneť — povie druhý, ako na dlani prehŕňa bezbarevné zrná.

Ten prvší sa poobzerá, a aby ho nikto nepočul, rečie potichu, ako myslí:

— Viac by zaplatilo, keby shorelo.

Počas toho naplnia dvaja z robotníkov stroj vodou, belaso oblečený kurič podpáli oheň, strojník poobzerá či sa stroj nepohubil na ceste. Cbyba sa teraz nestala, a tak sa práca chytro započne.

Jeden metač zaujme svoje miesto a roztvorí vrch mláťačky. Po úzkom rebríku výskriabu sa potom na vrch stohu i snopy metajúci ľudia, štyria, piati z chlapov, ba i dve dievčence snopy rozrezávajúce a čakajú, kým sa pohne stroj. Stroj počne pomaly zdýmať, cez komin sa valí čierny dym, ten sa spustí teraz na zem akoby bola hmla, a leží nad strniskom v kusy potrhaný, potom sa pohne koleso, remeň sa počne krútiť a s tým sa pohne i mláťačka.

Metač rečie k stožníkom:

— Dajte snopy.

Tí sa na to slovo pustia do roboty, snopy hádžu železnými vidlami pred dievčence, ktoré s veľkou obratnosťou prerežú proviesla snopov a takto rozviazané snopy po jednom kladú na vrch mláťačky. Metač ich berie a roztrúsené púšťa do hubna.

Snopy padajú jedon na druhý, buben hučí, zavše veľmi zachrčí, koleso stroja trieska, zavše hlasnejšie inokedy tichšie, ako by chcelo zastať, remeň bzučí v rýchlom krútení sa, tam hučí, buble mláťačka, a robotníci, ktorí sú ľahko oblečení, v tomto hluku pracujú bez slova, konajúc pilne svoju povinnosť.

Len niekedy počuť hlas, a ten je zvučný, skoro rozkazujúci. Strojník zakričí k metačovi, lebo buben buble:

— Hej, pomaly! . . . Roztraste ten snop.

Chlap pozre ako by nahnevane, chcel by i niečo povedať, ale nie, lebo vie, že je ten od neho väčším pánom. Na miesto toho zavolá ku stožníkom:

— Mokré snopy odhodte na zadok. Suché podávajúte.

Snopy sú ešte vlhké od rosy a tak ťažšie prechodia cez stroj, preto buble buben. Mokré snopy ľudia shodia a len suché podávajú.

Tam dolu sa tiež robotné ruky chytia do práce. Na predku pri trasáku suší slama, tam vyhadzuje stroj slamu, a čo zrna dostane sa sem i to stroj vyháďže. Chlapi kladú slamu na drúky a odnášajú ku hŕbe, miesto sa tu zaplní a stoh rastie. Tam stojí ukladač Ondro Veľký, podpiera sa vidlami a čaká nosičov. Veľa drží o sebe a vie oceniť svoju prácu a preto málo vraví, a keď i povie niečo s istou drsnosťou vyjde mu slovo zpopri fajky.

Keď človek vec pováži, nie je to ľahká práca stoh vymlátenej slamy ukladať. Musí mať formu a i silne uložený musí byť, aby ho neroznosil i najmenší vetrík. Na uhle urobia „jelaňa“, ktorý ako by rohmi držal slamu, na vrch spravíac bociňa a i to je potrebné na odstránenie vtákov.

Na predku stroja je zamestnaný jeden mimoriadny človek, ktorý sa delí od iných v tom, že si nevyslečie háby. K rozoznaniu je to, aby človek videl že je on mlynár. Teraz zaväzuje s iným metačom naplnené vrecia a nesie na váhu, kde-ich odváži s veľkou istotou; váhu si naznačí do knižtičky, potom vrecia rozkáže odnášať dvom šuhajom.

Všetko toto je pekná práca, človek sa teší, keď sa díva a chvála Boha naplní srdce, keď vidí rozdelenú úrodu matky zeme, majúc i tá najmenšia čiastka úrody svoju cenu. A teraz ako sa čas míňa, dľa toho sa množia i vrecia do kríža kladené, tam sa vyzdvihuje voňavý stoh vymlátenej slamy, pri ňom trasenica potom ďalej plevy. Ľudia s týmto sa zamestnávajúci so spokojnosťou, radosťou konajú svoju prácu, ponosa sa neobjaví na ich perách, lebo tu vedí, že je to Božie požehnanie, proti ktorému zhréšiť nesmú.

Robotníci pomaly ustanú v práci na úsvite započatej. Oddych by sa im zišiel. Nie veľa, len do toho času, kým by sa povystierali pri stohu, v tóni a kým by zjedli slaninu a chlieb skrytý pred teplom slnca. Dívajú sa na slnce, dľa toho určujú čas. Ešte sa ligoce pomedzi stromy pri ceste nasadené; nezadlho sa zdvihne nad ich koruny. Mlynár pozre ta a ako vidí vrehné listy v lúčoch slnca sa ligotať, rečie ku strojníkovi:

— Zdá sa mi, že je čas, aby si robotníci oddýchli.

Ten hŕadí na hodinky a odpovie:

— Áno, už je pol ôsmej. Zastavíme stroj.

Asi o dne minúty stroj zahvízda a zpomedzi robotníkov niektorý sa ohlási:

— Raňajkovať, hej! . . .

Na tento hlas zrazu práca prestane. S vrchu stohu nevymlátenej slamy, ktorý sa už znížil, robotníci poskákajú, nosiči hodia nosidlá na hŕbu slamy a i ukladač zapichne vidly do slamy. Teraz si všetci posadajú a jedia slaninu s chlebom. Potom vyťahnu fajku, zapália si a pod stohom fajčia. Sotva že vyfajčia za jednu fajku už sa stroj pohne a práca sa začne.

Už je obed, papršlek slnca padá kolmo na vrch stohu, v tom prestane mlaťba. Do tohto času práca značne ubudla. S ľudí sa pot leje, ba i háby sú im vlhké od potu. Na strnisko dostavia sa ženy, ktoré z panstva dochodia a nesú v šatke zakrútené hrnčeky s obedom. Len jedno jedlo, obyčajné mäso s krumplami k čomu je dodaná i octová uhorka. A toho je dost. Ľudia sa najedia; hŕadia spokojným pohľadom po rovine a snáď im ani na rozum nepride, že si najchudobnejším jedlom odobnali hlad vo veľkej práci. Ba zazneje i hlas spokojnosti, z úst dievčeniec, ktoré vyjú veniec z poľných kvetín za-

vzneje spev, mládenci hádžu jeden do druhého pozostatky polámanej slamy a keď môže jeden druhého dohodíť, povstane hlasný smiech, na čom sa zasmejú i v tóni sediaci starší.

Poludňajší odpočinok minie sa náhle, veselost' zmení práca a stroj hučí v teplom povetří. Dobré padne, že po niekoľko hodinách nastúpi mrak a denná práca sa skončí.

Večer povstane vetor, tento prinesie zvuk zvona z dediny a s plevami počne tanec.

— Bude dážď — povie Miško.

— Zkade že to viete? — spýta sa ho jeden nosič slamy.

— Zkade? . . . Nuž viem.

— Snáď vás hryzie za uchom.

— Bláznivá reč — zamrmle starý. — Čo by si ty vedel! . . . Ty si ešte len dieťa. Nepočuješ, že ide zvuk oproti vetru.

Tak je. Duje západný vetor a hlas zvona ide od východu. Človek na poli žijúci to zbadá hneď, a často zmenu počasia vie predpovedať i z hýbania sa listov, zo zvierat, ba i zo západu slnca. Ani teraz neminú tri hodiny, zamračí sa a pustí sa malý dážď. Do rana sa vyjasní, nebo je bez obláčka. Mokrú zem sa jasá v paršleku slnca, na listoch kolembajú sa kvapky dážďa a v povetří sa vznáša čerstvá, dobrá vôňa dážďu. Do práce sa chytiť nemožno. Pšenica je mokrá, vlhká, treba čakať kým uschne.

Čas je príhodný k tomu, aby si ľudia piekli na uhli kukuricu pod niektorým stromom. Mladá kukurica je dobré jedlo, a človek sa i najie toho; potom má väčšiu chuť ku kráteniu času. Lebo veď sa tu i ihrajú, keď prestane práca z nejakej príčiny. Teraz strojník, ktorý má vo svojej blúzni pálenčenú, sklenicu vymyslel volačo. Rečie:

— Ľudia, mám štyri pakle dohánu po štyri krajciare, kto vie zaň lepšie utekať.

Robotníci hľadajú jeden na druhého, nerozumejú jeho slovám.

— No — posmeľuje ich — nikto sa nehlasí.

Veľkú cenu má dohán na takomto mieste, rýchlo sa míňa a niet naň. A preto sa najde jeden z mládenčov, ktorý sa prihlási:

— Ja som tu jeden — povie jeden chudý mladík.

— Dobré, ale zaň treba vo vreći utekať.

Chlap naznačí diaľku od uhla stohu po váhu, potom vysvetlí, že hlásiaci sa budú po driek zaviazaní do vreca a ktorý prvý dôjde ku váhe, ten vyhrá dohán.

Mládenci sa smejú, takúto hru oni ešte nepočuli. Ale zato sa nestrachujú ani od tohto žartu, ale smele prijmu návrh:

— Nedbáme, čo i po brdlo.

Traja, štyria stanú odrazu do vriec a strojník im pouvažuje s kuričom na driek vriecia a čaká, kým i iný dostane k tomu vôľu. Starší fajciaci sa usmievajú. Nevravia nič, ale s tvárou im vidno, že sa im to ľúbi. Strojník čaká za chvíľku, potom rečie:

— A vy nechcete dohán?

Ani jeden neodpovie.

— Strýko Michal — doloží. — Či si i vy nestanete? . . .

— Do čerta — odpovie zdráhavo strýk Michal.

— Prečo? . . . O štyroch pakloch je reč. Utekal by i ja, keby nemal.

— Ako žeby sa vopchal ta na moje staré dni — rečie stariec hanbiac sa, v tom ale hľadí na súdruhov. Tí mu neodporujú, ba ho povzbudzujú.

— Choďte, ak viete dobre utekať.

— Ja? . . . Ach ja nie — odpovie. — Ačpráve viem, žeby sa nezahanbil — vysvetľuje pritiskajúc si prstom uhlík na fajke, v ktorej už dohára. Potom si pozre vrecúško, v ktorom jest už len trocha na dne asi len do jednej fajky dohánu.

— No — posmeľuje ho jeden metač, ktorý tiež dostane vôľu lapí jedno vrece. — Vopchajte sa i vy, i ja vstúpim.

— Vstúpiš? — povie starý Michal. — Ej . . . ej . . . Ako že ja mám dnu vstať . . . Veď sa budem hanbiť.

— Prečože by ste sa mali hanbiť! A či sa mne za to dačo stane?

— Veru nie . . . Ale ty si mladší.

Posmeľujú ho s prava i s lava. Strojník naposledy rečie:

— No či vstúpíte, či nie? Strýko!

Starý sa nevie odhodlať, chcel by i nie. Metač ho nahovára:

— Hľa, ja som už dnu. Poďte.

— Vidím, synku, vidím, že si ty už dnu, veď je to dobre — a v tom pozre na štyri pakle dohánu. Potom na starších súdruhov. Títo sa mu usmievajú. Za chvíľku rozmýšľa, naposledy sa odhodlá:

— No, čert po ňom; kde je to vrece?

Strojník mu hodí jedno. Sadne si na kraj váhy, vstúpi do vreca, poobzerá sa a so smiechom poznamená:

— No ešte som nemal takéto gate. Jednosárové!

Strojník a kurič vtriasli starca do vreca a obviazali mu šnúrkou pod pazuchou.

V tom sa jeden zo starších zasmieje a rečie:

— No, keby vás vaša stará videla riekla by, kde ste vzali tu bláznovskú košeľu.

Potom vezme strojník strýkovi z úst fajku, aby sa zlé nestalo keď spadne a hlásiacich postaví do radu. Na tlesknutie rukou sa treba pohnúť.

Na tlesknutie počali kráčať. Mladší ako mladé bočiane sa pustili smeľe, stariec ale oproti tomu, ako starý medveď, len pomaly skáče. Tí popadali, potom zase vstali, ale starý nie. Ba je už i vopred asi o stopu. Dívajúci sa smejú, držia sa za brucho, ba niektorý i slzí od smiechu.

— Nedaj sa Tomáš! . . . No veďže len! . . . — počuť posmeľovanie.

— Usiluj sa Miško — rečie k nemu starý Baránek.

— Veď si už vopred o jednu koňskú hlavu.

Jedon, dva skoky je už len treba, a stariec hneď dojde cieľa. Tu sa obzre, a ako vidí, že sa jedon mládenec dlhými skokami usiluje za ním, namáha sa, že sa až potí. V namáhaní neďaleko od váhy, kde je dohán, spadne, ale je múdry, natrčí ruku, chytí odmenu a pyšne rečie ku iným:

— Už môžete prísť!

Kým ostatní strýka Michala obstanú s veľkým smiechom, on natešený svlečie so seba vrece a hodí ho súdruhom opovržlive:

— Inakší som ja mládenec ako vy, počujete! . . . Neviete vy nič, ako vidím.

Potom si zapáli pyšne fajku napchatú s vyhratým dohánom a iní dívajú sa so závišťou na starého.

Do tohto času i slnce vyššie vystúpilo, lúče osušily s vrchu stohov vlhkosť a v práci sa pokračuje ďalej. Čierny dym stroja vystúpi a roztrhaný vetrom pláva v jasnom povetří.

Ďaleko od strniska, ako ľudia hľadajú na čiernavu, ticho rieknu:

— Panstvo mláti.

CHÝRNÍK.

Kráľovský pár vo Viedni. Jeho veličenstvo kráľ i s kráľovnou odcestoval do Viedne po dlhšom, šesťtyždňovom pobyte v hlavnom meste Budapešti. Jak kráľ tak i kráľovná cítili sa v kruhu svojich poddaných dobre. Kráľ častejšie poľoval v Gedelove a kráľovná podnikala dlhšie vychádzky do budínskych vrchov. Jeho veličenstvo pred svojím odchodom dal pre chudobu v Budapešti štyri tisíc zlatých a pre chudobu v Gedelove tristo zlatých.

Kráľovské vyznačenie. Pozornosť panovníkova opäť sa obrátila na takého muža, ktorý svojou nevšednou pracovitou a verným účinkovaním na poli verejnosti zasluhuje všeobecnú úctu. Jeho veličenstvo kráľ vyznačil rytierskym krížom rádu Franca Jozefa hlavného slúžneho v Považskej Bystrici Karola Barossa za jeho verné a ochotné služby, ktoré konal behom 25 rokov. Zaiste vyznačenie hlavného slúžneho Karola Barossa vzbudí všeobecnú radosť nielen v jeho slúžnovskom okrese, lež všade tam, kde znajú jeho pravdumilnosť a starostlivosť o náš ľud.

Sochu kráľovi. Sabolčská stolica rozhodla, že v prípise vyzve stolice, aby kráľovi postavená bola socha na dôkaz tej vďaky, ktorou sa chová krajina oproti panovníkovi za jeho najvyššie rozhodnutie, ktorým naložil postavenie desiatic sôch vynikajúcim mužom z dávnej minulosti Uhorska. Prípis sabolčskej stolice prišiel pod pojednávanie i na shromaždení trenčianskej stolice, kde s veľkým oduševnením jednohlasne určili obetovať na spomenutý cieľ tisíc zlatých.

Dobročinnosť. Vdova po osemaštyridsiatnikom honvédskom podplukovníkovi Pavlovi Horváthovi darovala krajinskému ústavu pre slepých desaťtisíc zlatovú základinu. Úroky tejto základiny slúžiť budú k podporovaniu takých slepých, ktorí z ústavu už vystúpili a venovali sa niektorému remeslu.

Smrť. V Ilave zomrel tieto dni Viktor Toller, jeden zo zakladateľov a dlhoročný veliteľ tamojšieho hasičského spolku. Nebohy pochovaný bol v nedelu za sústrasti veľkého obecenstva a hasičských spolkov z okolitých obcí.

Jubiläum. V nedelu dňa 7. t. m. bude sláviť Jozef Kovács, správca ilavskej trestnice 25ročné jubiléum svojho účinkovania. Ilavania chystajú sa pekným spôsobom osláviť tento deň, lebo Kovácsa znajú ako veľkého dobrodinca ľudu, ktorý vždy pomáha, keď obyvateľstvu Ilavy hrozí bieda a jemu majú ďakovať už mnohú pomoc.

V záujme chudobných študujúcich. Jako známo, rektor budapeštianskej university vyzval široké obecenstvo aby prispelo k odpomoženiu biedy, v ktorej sa nachodia chudobní študenti na universite. Jeho veličenstvo kráľ poslal cestou ministra Wlassicsa na tento cieľ 500 zlatých.

Kráľovské dvorné museum v Budapešti. Po hlavnom meste koluje chýr, že jeho veličenstvo založí v Budapešti dvorné museum, a v tom žeby uložili všetky tie drahocennosti, historické poklady a relikvie, ktoré sa na Uhorsko vzťahujú a posiaľ nachádzajú sa vo viedeňskom cisársko-kráľovskom dvornom museume.

Nový most v Trenčíne vedúci ponad Váh je už hotový a verejnej premávke oddajú ho dňa 10. novembra.

Kňažna v kláštore. Z Parížu píše, že matka arcikňažny Marie Terezie vdovy po arcikn. Karolovi Ludvíkovi Bourbon-Bradanzská kňažna Adelhaida vstúpila do jedného francúzskeho kláštora. Kňažna je teraz 67-ročná.

Požiar Na panstve arcikniežata Fridricha v baraňskej obci Kopáči zúril požiar, ktorému podlo za obeť šesť panských domov a mnoho hospodárskeho riadu. Skoda obnaša asi 25.000 zlatých.

Najlacnejší dom. Sotva-kedy kúpil si niekto dom tak lacno, jako jágerský advokát Peter Olt v boršodskej obci Atány. Tam zapravotil Jozef Miko svoju sestru Evu pre 26 zlatých a Eva Miko, starsia už osoba, nechala to prísť tak ďaleko, že jej dom prišiel na bubon. Na licitáciu sa kupec nedostavil a tak advokát vylicitoval dom Evy Mikovej, ktorý bol šacovaný na 800 zlatých, za 1 zlatý, slovom za jednu zlatku rak. čísla. Ubohá žena premeškala po licitácii zadať behom 15 dní náhradnú ofertu a tak jej dom prešiel do rúk advokáta. Tento advokát narobil Jozefovi Mikovi trov 40 zlat. pri 26 zlatovej pravote.

Nešťastie v kostole. V ruskej obci Khevelev v tamojšom chráme počas služieb Božích dákysi chlapčisko zvolal: Horí! Na výkrik všetci veriaci razom sa tisli ku východom; nastala ohromná tlačienica v ktorej 24 ľudí na smrť došliapali, 80. ale ťažko ranili. Posiaľ zomrelo 54 osôb.

Do kraľ. opery v Budapešti vlámali sa tieto dni neznámi zločinci a chceli rozbúchať železnú kassu, v ktorej bolo v hotovosti asi 50.000 zlatých. Kassu porúchali, ale otvoriť ju nemohli. Potom prešli do druhej miestnosti v opere a tam ukradli 120 zlatých. Zlodejov hľadá polícia.

Špatne pochodili. Teraz, keď onedlho srúcajú i pevnosť na Gellértovom vrchu v Budíne, robotníci oblamujú vyčnievajúce bralá z Gellértovho vrchu. Títo robotníci skrývajú si svoje nástroje v jednej dutine vrchu a istý Jozef Petrický a Jozef Jakub chceli im tie nástroje v noci ukradnúť. Aby videli v tmavej dutine kde ležia nástroje, jeden z nich začal zápalku a tak si posvietil a to bolo ich nešťastie. Hovoríaca hlávka sirky odpadla do nádoby s pušným prachom, ktorý v okamihu vybuchol. Výbuch ranil Petrického smrteľne a Jakuba ťažko. Posledného lieča v nemocnici.

Zemetrasenie. V českom mestečku Goslic v noci 30. októbra bolo silné zemetrasenie, tak že sa porúchalo viac domov. Podzemné dunenie ozývalo sa celú noc a s časom na čas sa zem otriasla, tak že prestrašení obyvatelia útekem opúšťali mesto. Ľudský život nepadol za obeť.

Oravská železnica. Stavbu železničnej čiary, ktorá povedie cez oravskú dolinu už započali predbežne medzi Kráľovami a Kubínom. Ostatné čiastky tejto čiary začnú stavať z jara.

Železničné nešťastie. Jedon vlak jachajúci z Buffala do New-Yorku vyšinul sa z koľajníc a srútil sa do rieky Hadson. 28 cestovateľov prišlo o život, ostatných zachránili.

V objati leva. I na našich stranách mali príležitosť vidieť zverinec istého Kocku. Teraz je majiteľ so svojím zverinecom v Päťkostoloch, a tam sa známa Emilia Kocková chcela produkovať v kletke leva pred obecenstvom. Ale ako vstúpila do kletky, lev sa vrhol na ňu, objal ju a len svojím dvom bratom má čo ďakovať, že ju dravý zver neroztrhal. Títo vidlami odobnali zvera a tak krvácajúcu sestru vyťahli z kletky.

Rovnošata železničných úradníkov. Úradníci uhorských štátnych železníc onedlho dostanú novú rovnošatu, ku ktorej nosiť budú aj šabľu. Nové blúze na rukávoch budú vyšnorené a na zimný kepeň dostanú pozlátene gombíky. Úradníctvo začne nosiť novú rovnošatu už tejto zimy.

Lapili zločinca. Na Sklenom v Turci nedávno bol požiari, ktorý zapríčinil asi za 10.000 zlatých škody. Hneď mysleli že oheň podložila zločinná ruka a žandári už aj chytili podpalača v osobe Vincenca Thonhausera z Horného Turčeka, ktorého hneď odvieďli do väzenia okr. súdu v Kláštore.

Nešťastie na polovke. V Pardubiciach na poľovačke, usporiadanej na počtu vdovy po korunnom princovi arcikňažny Stefánie stalo sa nešťastie. Gróf Rudolf Kinsky spadol s koňa, otriasol si mozgy a zlomil nosovú kosť. Lekári majú nádej, že ho vylieča.

Nešťastie na stanici. Na stanici vo Filakove srazil sa jeden miešaný vlak s nákladným vlakom, následkom čoho jeden cestovateľ a jeden konduktor utrpeli ľahšie rany. Rušne vlakov a 5 nákladných vozňov sa nepatrne porúchaly. Zapríčinená škoda obnáša niečo vyše 3000 zlatých.

Nebezpeční väzni. V Kežmarku vo väzení tamojšieho okresného súdu pri nočnej prehliadke väzňovia bratia Franca Ján Kolompár strašne dobili dozorcú Petrika a potom ušli. Žandári ich teraz hľadajú.

Pes s falošnými zubmi. V Londýne tieto dni sriadili výstavku psov, na ktorej vzbudil veľkú pozornosť jeden starý pes, ktorý má osadené falošné zuby. Majiteľ psa je zubným lekárom a keď jeho obľúbenému psovi vypadali zuby a už viac nebol v stave obhryzovať kosti, zhotovil mu cele nový rad zubov. Teraz pes nielen že môže obryzovať koštiale, ale robí aj veľký reklam svojmu pánovi, zubnému lekárovi Moselymu.

700ročné jubileum kamenného uhlia. Prvé kamenné uhlie odhalil istý Hulliez, kováč z Lüttichu r. 1197. V ten rok bolo drevo a iné kurivo veľmi drahé a Hulliezovi napadlo, aby jakosi čiernou zemou kúril, ktorú on v chotári mesta nevdojak našiel. Táto čierna zem bolo kamenné uhlie, ktoré Francúzi po mene odhaliteľov nazvali a aj teraz ešte nazývajú huille-om. Hodnoverné listiny dokazujú, že r. 1228. už viac baní bolo otvorené na kamenné uhlie. Behom 700 rokov podmanilo kamenné uhlie celý vzdelený svet a prispelo nemálo k upotrebovaniu strojov, bez ktorých by sa svet dnes nemohol zaobiť.

Grófka — trafikantkou. Minna Baviera bola niekedy herkyňou vo Viedni a do nej bol sa zaľúbil aj jeden uhorský magnát gróf Hermann Zichy, ktorý si pojal ju za manželku. Herkyňa nechala divadlo byť divadlom a márnila groše aj s grófom. Keď magnát nemal už ničoho, rozišli sa, manželka zase šla hrať divadlá a jej muž odišiel do Ameriky redigovať jeden maďarský časopis. Jeho žena teraz zadala pri finančnej direktcii prosbu, aby jej povolili otvoriť trafikku.

Hnev zlý radca. V mesiaci auguste sa stalo, že Pavel Jónás v Sajó-Ecsegu povadil sa pre jeden vrbový konár s Valentom Kovácsom a vo svade prišiel do takej zlosli, že Kovácsa palicou zabil. Trestný súd teraz posúdil Jónáša na 3 roky do žaláru.

Pokladník samovrahom. Pokladník spišskej stolice Ján Weiland zastrelil sa v Levoči. Čo pohlo Weilanda k samovražde, nevedno. Pokladnicu našli v poriadku.

KU OBRÁZKU.

Pamiatka reformácie.

Protestanti celého sveta každoročne dňa 31. októbra alebo v nasledujúcu nedeľu sviätievajú pamiatku reformácie. V tento deň roku 1517 člen rádu augustínskeho a kazateľ v zámočkom chráme witenbergskom Martin Luther po svojej kázni pribil na dvere tohože chrámu 95 prípovedí, v ktorých označil odstraňovanie sa cirkve od písma svätého, zároveň podujúc rozhodný boj proti odpustkom, ktoré predával vtedy v Nemecku dominikánsky mních Tecel. A jeho vystúpenie malo účink, lebo Tecel bol potom odvolaný, nauky hlásané Lutherom začaly sa šíriť a z toho medzi kresťanstvom toho veku povstali veľké rôznice a mnohí prívrženci zásad hlásaných Lutherom podstúpili smrť. U nás v Uhorsku v Prešove podstúpili smrť mnohí evanjelici a boli prenasledovaní. Konečne ale zavial i u nás slobodomyselnjší duch a evanjelici uhorskí roku 1791 v 16. zákonom článku obdržali slobodu vyznávania svojho náboženstva s pričinením sa vynikajúcich ľudí jak cirkevnej katolíckej tak i svetkej krajinskej moci. Dnes trenice chvala Bohu už prestaly a ktoré sa v blízkej ešte minulosti kdesu ukázaly, i tie sú vyhladené teraz uvedením do života cirkevno-politických zákonov. A keď kedy, tak teraz pridržajme sa slov Pána, ktorý riekol: «Milujte sa vo spolok» a «Miluj bližného svojho ako seba samého». Daj Bože aby tak bolo! — Náš obrázok predstavuje, keď Luther pribija na dvere chrámu witenbergskeho 95 prípovedí.

O bilie	Jakovost dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska ..	77-81	—	—	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4200.—	4250.—
" peštianska ..	77-81	13.00	13.30	Uhorská zlatá renta 4% ..	121.75	122.25	Pešt. uh. kupec. b.	1440.—	1445.—
" stolnobebradská ..	77-81	13.05	13.45	" korunová renta 4% ..	99.50	100.00	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa ..	8800.—	8850.—
Raž (žito) ..	70-72	8.40	8.50	Uhorské regálové úpisy 4 1/2% ..	100.75	101.50	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	614.—	616.00
Jačmeň na krm ..	60-62	5.80	6.15	" premiové úpisy ..	155.00	156.00	Záložné listy.		
" na pátku ..	62-64	6.30	7.00	Uhorská tiskovo-segedínska po- zička 4% ..	139.00	140.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4% ..	99.00	100.00
" na várku ..	64-66	7.50	9.00	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl. vyvážkové úpisy 4% ..	120.50	121.50	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2% ..	100.00	101.00
Ovos ..	39-41	6.30	6.60	Spoločná požička v bež. penia- zoch 4 1/2% ..	101.00	102.00	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	122.00	123.00
Kukurica ..	73	4.60	4.75	Žreby.			Cisársky dukát ..	5.66	5.70
Prosno ..	—	4.75	5.00	Spolku „Jó sziv“ ..	3.50	3.90	Dvadsať-frankovník ..	9.52	9.56
Repica ..	—	11.70	12.50	Uhorského „Červeného križa“ ..	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka ..	58.75	58.95
Dateľinové semä, luc. ..	—	48.—	52.—	Rakúskeho ..	19.20	19.70	Striebro ..	—	—
" červené ..	—	28.—	31.—	Bazilika ..	6.30	6.80			
Svinská masť peštianska	—	59.00	60.00						
" vidiecka ..	—	—	—						

Kníhtlačiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.